

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף ל

משנה: המכבה את הנר בשבת מפני שהוא מתיירא מפני נכרים (= כגון הפרסיים שלא היו מניחים להדליק נר ביום אידם אלא בבית עבודת האילים שלהם), מפני ליסטים (= שלא יראו אותו ויבואו עליו), מפני רוח רעה (= רוח רעה הבאה על האדם, ובחושך כשאינו רואה נוח לו), מפני החולה כדי שיישן, פטור. אבל אם כיבה מפני שחס על הנר (= הכלי שהפתילה בתוכו) שלא ייזק, או שחס על השמן שלא יגמר, או שחס על הפתילה שלא תכלה, חייב. רבי יוסי פוטר בכל המקרים הנ"ל חוץ מהמכבה כשהוא חס על הפתילה שאז הוא חייב, מפני שהוא עושה את הפתילה פחם ע"י הכיבוי.

גמרא:

נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון האם העושה "מלאכה שאינה צריכה לגופה" חייב או פטור.

"מלאכה שאינה צריכה לגופה" היא מלאכה שאינה צריכה לה לעצמה אלא לצורך משהו אחר, כגון המכבה את הנר כדי לשמור על הפתילה או כדי שלא יזק הנר. לעומת זאת כיבוי הצריך לגופו הוא רק במקרה שמכבה כדי לעשות פחמים.

הגמרא מבראת שמשנתנו היא כדעת רבי יהודה שסובר שהעושה מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, ומה שאמרה משנתנו ברישא על המכבה מפני החולה שהוא 'פטור' - מדובר בחולה שיש בו סכנה. ובאמת המשנה היתה צריכה לומר ש'מותר', אבל המשנה נקטה ש'פטור' אגב הסיפא שכתוב 'חייב' (= כפי שביארנו בתחילת המסכת - "פטור" הכוונה בדרך כלל שפטור אבל אסור, ו"מותר" הכוונה שיותר לכתחילה).

ומה שאמר רבי אושעיא בברייתא שלכתחילה לא יכבה את הנר בשביל החולה שיישן ואם כיבה פטור אבל אסור - מדובר בחולה שאין בו סכנה, והוא סובר כרבי שמעון שהעושה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

דוד המלך נפטר בשבת. שלמה בנו שלח שתי שאלות לבית המדרש: (1) אבא מת ומוטל בחמה וצריך לטלטל אותו למקום צל (= שהמת מסריח בחמה), והרי אסור לטלטל מת בשבת משום מוקצה. (2) הכלבים של בית אבא רעבים, האם מותר לי לטרוח ולהאכילם בשבת.

שלחו לו החכמים: חתוך נבילה לפני הכלבים שיאכלוהו. ולגבי אביך, הנח עליו ככר או תינוק ובכך יהיה לך מותר לטלטלו על ידם למקום צל.

